

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse “Kiviaia taastamise toetus” muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 alusel.

1. jaanuaril 2014. aastal algas Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) eelarveperiood 2014–2020, mille raames saab Eesti ELi liikmesriigina osa ELi maaelu arengu toetuste eelarvest. Maaelu arengu toetuste andmist reguleerib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548). Nimetatud määruse artikli 6 kohaselt tuleb liikmesriikidel ELi maaelu arengu toetuste saamiseks koostada maaelu arengu programm, milleks Eesti on koostanud “Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*), mis on heaks kiidetud sama määruse artikli 10 lõike 2 kohaselt Euroopa Komisjoni 13. veebruari 2015. a otsusega C(2015) 832. Määrus on vajalik arengukava meetme 4 “Investeeringud materiaalsesse varasse” tegevuse liigi “Kiviaia taastamise toetus” rakendamiseks. Kiviaia taastamise toetus on põllumajanduslike keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks seotud mittetootlikeks investeeringuteks antav toetus ning selle õiguslik alus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 17 lõike 1 punkt d.

Arengukava kohaselt on kiviaedade taastamise toetuse eesmärk aidata kaasa kõrge ajaloolise, kultuurilise ja maastikulise väärtusega traditsiooniliste põllumajandusmaastike elementide – kiviaedade – taastamisele, et:

- säilitada ja suurendada maastike esteetilist väärtust;
- luua elupaiku ning suurendada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust;
- säilitada maastiku ajaloolist ja kultuurilist väärtust.

Kiviaedade taastamine liigestab maastikku, see omakorda suurendab elupaigalist mitmekesisust ning loob elupaiku paljudele (sh ohustatud ja kaitsealustele) liikidele, mis on aedadele iseloomulikud või on nendega seotud. Aia taastamine suurendab maastike esteetilist väärtust ning aitab kaasa põllumajandusega seotud kultuuripärandi säilimisele.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi maaelu arengu osakonna põllumajanduskeskkonna büroo peaspetsialist Timo Anis (tel 625 6532, timo.anis@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Ketlyn Roze (tel 625 6127, ketlyn.roze@agri.ee) ja keeleliselt toimetas eelnõu sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse maaeluministri 7. jaanuari 2016. a määrust nr 2 “Kiviaia taastamise toetus”. 1. jaanuaril 2017. aastal jõustus uus maapõueseadus, mistõttu peab määruses edaspidi viitama uue maapõueseaduse asjakohastele sätetele. Sellest tulenevalt asendatakse määruse § 4 lõikes 4 viited maapõueseaduse §-dele 59 ja 60 viidetega maapõueseaduse §-dele 95–97. Toetuse taotleja ja saaja jaoks ei ole maapõueseaduse §-de 95–97 kohaldamisel tegemist uute kohustustega. Nimelt on nendes paragrahvides, nagu ka oli praeguseks kehtetu maapõueseaduse §-des 59 ja 60, reguleeritud füüsilisest isikust kinnisasja omaniku maapõue kasutamise õigusega

ning ehitamisel, maaparandushoiutöödel, maaparandussüsteemi ehitamisel ja põllumajandustöödel üle jääva kaevisel tarbimise ning võõrandamisega seonduv. Määruses sätestatud § 4 lõike 4 mõte on selles, et ei rikutaks ega hävitataks seadusega kaitstud ja väärtustatud ajaloolisi ehitisi, varemeid, asumeid jms selliselt, et sealt võetaks kive kiviaia taastamiseks. Selline tegevus ei ole arengukava kiviaia taastamise toetusmeetme eesmärgiga kooskõlas.

Määrust rakendatakse tagasiulatuvalt alates 2017. aasta 1. jaanuarist – see tähendab, et alates 1. jaanuarist 2017. aastast peavad toetuse taotleja ja saaja kasutama kiviaia taastamisel kive kooskõlas maapõueseaduse §-dega 95–97.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas ELi õigusega. Eelnõu ettevalmistamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607), komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73), ning komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124).

4. Määruse mõjud

Muudatusega viiakse määrus kooskõlla 1. jaanuaril 2017. aastal jõustunud maapõueseadusega.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarvest ega suurene ka asjakohaste ametite töökoormus.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Määrust rakendatakse tagasiulatuvalt alates 2017. aasta 1. jaanuarist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse õigusaktide eelnõude elektroonilises koostöölastamise süsteemis EIS koostöölastamiseks Keskkonnaministeeriumile ja Rahandusministeeriumile ning teadmiseks Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametile ja Muinsuskaitseametile. Eelnõu saadetakse informatsiooniks ka arengukava seirekomisjonile.